

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 13 czerwca 2023 r., wydanym w sprawie o sygn. akt XII GC 398/23, w sprawie z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. przeciwko M. G. o zapłatę, Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi, na skutek zarzutów pozwanej od nakazu zapłaty z dnia 15 listopada 2022 r., wydanego w postępowaniu nakazowym, w sprawie o sygn. akt XII GNC 316/22 orzekł w następujący sposób:

1. utrzymał nakaz zapłaty z dnia 15 listopada 2022 r., wydany w postępowaniu nakazowym, w sprawie o sygn. akt XII GNC 316/22, w mocy, w całości,
2. zasądził od pozwanej M. G. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 3617 zł tytułem zwrotu dalszych kosztów procesu z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.
3. oddalił wniosek pozwanej o rozłożenie zasądzzonego świadczenia na raty,
4. przyznał (...) kwotę 4428 zł brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu pozwanej i nakazuje wypłacić (...) tę kwotę ze środków Skarbu Państwa – Sądowi Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi.

(wyrok k. 150 uzasadnienie k.167-173)

Apelację od opisanego powyżej wyroku złożyła pozwana, zaskarżając wyrok Sądu I instancji w całości w zakresie punktu 1, 2 i 3.

Zaskarżonemu wyrokowi skarżąca zarzuciła:

1. Naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest:

a) Art. 320 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że w sprawie nie zachodzą szczególne okoliczności przemawiające za rozłożeniem zasądzzonego świadczenia na raty, podczas gdy aktualna sytuacja materialna i osobista pozwanej wskazuje, że zaszedł uzasadniony przypadek do zastosowania powyższej podstawy prawnej, a tym samym rozłożenia zasądzzonego świadczenia na raty, co pozwoli pozwanej na uregulowanie należności wobec powoda, w sytuacji, w której pozwana obecnie nie ma możliwości jednorazowej realizacji wyroku.

b) Art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że w sprawie nie wystąpiły szczególne przesłanki do nieobciążania pozwanej kosztami procesu.

Mając na uwadze wyżej wymienione zarzuty skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez rozłożenie zasądzzonego świadczenia na 100 miesięcznych rat o wysokości 220,01 złotych każda, płatnych do 10 każdego miesiąca, o odstąpieniu od obciążenia pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego w przypadku oddalenia apelacji oraz o przyznaniu pełnomocnikowi strony pozwanej kosztów zastępstwa procesowego przed sądem II instancji według norm prawem przepisanych tj. 1800,00 zł netto powiększonych o należny podatek VAT.

(apelacja k. 175-177)

W odpowiedzi na apelację pozwanej powód wniósł o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz (...) kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym wg norm przepisanych.

(odpowiedź na apelację k. 190-191v)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Ponieważ żadna ze stron nie żądała przeprowadzenia rozprawy, Sąd Okręgowy, działając na podstawie art. 374 k.p.c., rozpoznał apelację na posiedzeniu niejawnym.

Sąd Okręgowy zaakceptował i przyjął za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji, jak również podzielił rozważania prawne przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Nietrafny okazał się zarzut naruszenia art. 320 k.p.c.

Podkreślenia wymaga, iż w myśl art. 320 k.p.c. rozłożenie zasądzzonego świadczenia na raty albo wyznaczenie odpowiedniego terminu do spełnienia zasądzzonego świadczenia jest możliwe tylko „w szczególnie uzasadnionych wypadkach”, czyli takich, które ponadprzeciętnie lub w sposób nadzwyczajny uzasadniają albo nawet nakazują zmodyfikowanie skutków wymagalności dochodzonego roszczenia. Ocena tych wypadków należy do sądu, nie jest jednak oceną dowolną; musi być poprzedzona niezbędnymi ustaleniami oraz wsparta przekonującym wywodem (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2015 r., II CSK 409/14, Lex nr 1677131). Jednakże należy podzielić ugruntowany w orzecznictwie sądów powszechnych pogląd, że ochrona jaką zapewnia dłużnikowi art. 320 k.p.c. nie może być stawiana ponad ochronę wierzyciela w procesie cywilnym i wymaga uwzględnienia wszelkich okoliczności sprawy, w tym uzasadnionego interesu podmiotu inicjującego proces. W przeciwnym razie bowiem ani sam dłużnik nie odczuje ulgi, ani wierzyciel nie zostanie należycie zaspokojony, a wszystko zakończy się i tak postępowaniem egzekucyjnym. Zatem dla zastosowania szczególnego rodzaju dobrodziejstwa dla dłużnika, jakim jest rozłożenie świadczenia na raty, nie jest wystarczająca trudna jego sytuacja materialna, uwzględnić bowiem należy także interes wierzyciela, którego takie orzeczenie pozbawiłoby części odsetek, a także inne towarzyszące okoliczności, w tym te dotyczące źródła zobowiązania i postępowania stron (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 1 września 2016 r., I ACa 230/16, Lex nr 2144664, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 27 października 2016 r., I ACa 527/16, Lex nr 2200294, wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 grudnia 2016 r., I ACa 957/16, Lex nr 2257060).

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy ustalił wszystkie okoliczności faktyczne niezbędne dla rozpoznania wniosku o rozłożenie zasądzzonego świadczenia pieniężnego na raty i prawidłowo przyjął, że sama trudna sytuacja materialna dłużniczki nie mogła stanowić podstawy do uwzględnienia jej wniosku o rozłożenie zasądzzonego świadczenia na raty. W przedmiotowej sprawie, pozwana zawierając z powodem umowę (...) prowadziła wówczas działalność gospodarczą. Należy mieć na uwadze, że każdy, kto prowadzi działalność gospodarczą, podlega prawom rynku i musi liczyć się z ryzykiem handlowym. Instytucja rozłożenia na raty nie może być traktowana jako udogodnienie dla wszystkich dłużników, którzy na skutek trudności finansowych nie są w stanie spłacać terminowo swoich zobowiązań. Skarżąca na etapie postępowania apelacyjnego wskazała proponowaną przez siebie wysokość rat w wysokości 220,01 zł każda. Ustalenie takich rat godziłoby w interesy powoda choćby z tej racji, że raty te byłyby znacząco niższe aniżeli raty, które obowiązywały zgodnie z umową pożyczki, a zaspokojenie powoda trwałoby ponad 8 lat. Ponadto z akt sprawy nie wynikało, by pozwana kiedykolwiek na etapie przedsądowym zwróciła się do powoda, czy wcześniej do (...) o umożliwienie jej spłaty w ratach kwoty wypłaconej z tytułu gwarancji. Mimo, że pozwana miała możliwość wystąpienia z takim wnioskiem, to nie podjęła żadnych działań w tym kierunku. Zatem Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Rejonowego, że uwzględnienie wniosku pozwanej o rozłożenie należności na raty byłoby równoznaczne z premiowaniem przez Sąd postawy pozwanej, która nie podjęła żadnych kroków, czy to jeszcze przed wypowiedzeniem umowy pożyczki, by doprowadzić do restrukturyzacji jej zadłużenia, czy też już po wypowiedzeniu tej umowy i wypłacie gwarancji, by porozumieć się z wierzycielem i nie doprowadzić do konieczności toczenia sporu sądowego.

Chybiony jest także zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 102 k.p.c.

Obok bezsprzecznie podstawowej zasady rządzącej orzekaniem o kosztach wyrażonej w regule odpowiedzialności za wynik postępowania (art. 98 § 1 k.p.c.) istnieje także możliwość rozstrzygnięcia o kosztach procesu w odwołaniu do zasad słuszności (art. 102 k.p.c.). Niemniej jednak wbrew stanowisku strony skarżącej, brak było w niniejszej sprawie podstaw do zastosowania dobrodziejstwa przewidzianego w art. 102 k.p.c. Przepis art. 102 k.p.c. ma charakter wyjątkowy i za jego zastosowaniem powinny przemawiać nie tylko okoliczności związane z obiektywnie złą sytuacją

finansowo-majątkową strony sporu. Sama trudna sytuacja finansowa nie może być jedyną przesłanką do odstąpienia od obciążania strony kosztami procesu. Takie działanie stałoby w sprzeczności z ogólną zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Pozwana nie spełniła świadczenia dobrowolnie, zatem wystąpienie przez powoda na drogę sądową celem odzyskania swoich należności było całkowicie zasadne, a pozwana, która nie spełniła świadczenia, powinna ponieść tego konsekwencje. Odstąpienie od ponoszenia przez nią kosztów postępowania prowadziłoby do niezasadnego obciążania powoda kosztami, które to koszty powód zmuszony był ponieść z wyłącznej winy pozwanej. Reasumując, Sąd Rejonowy prawidłowo rozstrzygnął o kosztach procesu na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, co oznaczało, że koszty te winna pokryć pozwana jako ta, która przegrała sprawę.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy wyrażoną w art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i uwzględniając wartość przedmiotu zaskarżenia. Wobec tego zasądzone od pozwanej jako strony przegrywającej na rzecz powoda kwotę 1.800 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, zgodnie z § 2 pkt 5 w związku z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w jego obecnym brzmieniu.

sędzia Witold Ławnicki